

Slovenski dom

Štev. 237

V Ljubljani, sreda 16. oktobra 1940

Leto V

Turčija in Grčija pred odločitvijo

Izbirata naj ali ostaneta pri Angliji ali pa se pridružita Nemčiji, ki jima bo določila vlogo v novem evropskem redu

Budimpešta, 16. oktobra m. Madžarsko časopisje še nadalje presoja položaj posameznih balkanskih držav ter med drugim ugotavlja, da so prizadevanja Nemčije in Italije šla za tem, da v jugovzhodni Evropi, torej tudi na Balkanu za vsako ceno zavarujeta mirno življenje med tamkajšnjimi narodi, da tem narodom zagotovita miren razvoj ter da jih osvobodita tujega vpliva. Po letu 1919 je bil francoski in britanski vpliv v teh državah vsemočnej. Krivice te politike so danes odstranjene ter je čisto razumljivo, da se zdaj že povsod v teh državah čuti vpliv Nemčije in Italije.

V novih razmerah je položaj negotov samo še v dveh drugih državah, in sicer v Grčiji in Tur-

čiji. Turčija poskuša navezati tesne stike s Sovjetsko Rusijo, toda veliko vprašanje je, kako bodo na to pobudo Sovjeti odgovorili. Položaj Grčije pa smatrajo v Budimpešti za zelo resen, ker je Grčija popolnoma odrezana in ker se ji ni posrečilo navezati dobrih stikov z Italijo.

Grčija in Turčija sta zdaj na razpotju, ali bosta svojo usodo z vsemi nadaljnjimi posledicami vezali na stari red, ali pa bosta svoje mesto iskali v novem evropskem redu in v zvezi s tem uživali vse prednosti.

Madžarski politični krogi zagotavljajo, da so trdno prepričani, da bo svetovno javno mnenje o vseh teh vprašanjih kmalu dobilo odgovor.

London, 16. oktobra m. Europa Press poroča: V zvezi s položajem v Romuniji, diplomatski uradnik agencije Reuter ugotavlja, da so se vezi med Bukarešto in Londonom v terek nekoliko zboljšale, čeprav je splošni diplomatski položaj ostal nespremenjen. Kar se tiče odpoklica britanskega poslanika iz Bukarešte, o tem angleška vlada še ni sprejela končnega sklepa. Vesti, po katerih so v raznih petrolejskih področjih izbruhnili požari, kakor o povečanem zbiranju in premikanju sovjetskih čet ob romunskih mejah, v Londonu ne potrjujejo.

Vesti 16. oktobra

Sovjetska Rusija danes ne more tvegati nobene večje vojne, ker bi s tem tvegala notranjo revolucijo. Upala bi si nastopiti samo proti neoboroženim malim narodom, kakor dosedaj. Niti kake finske vojne ne bi več začela. Dokaz o sovjetsko-ruski nemoči so tudi uradni preklici glede pogajanj z balkanskimi državami, da ni bila o prihodnosti nemške vojske v Romuniji nič obveščena in še marsikaj drugega — sodi ameriški tisk.

Angleška sila bo zlomljena na Sredozemskem morju, kjer je zbran večji del angleškega brodovja. Naloga italijanskega orožja je, da angleško mornarico ujam, napade in potolče. Kakor v bojih med Rimom in Kartagino, tako je tudi zdaj Sredozemsko morje postalo glavno bojišče, piše včerajšnji »Popolo di Roma«.

Bolgarski kmetijski minister Bagrianov je iz Berlina priletel v Rim. Njegov obisk v obeh prestolnicah je v zvezi z nemškimi in italijanskimi vojaškimi načrti na Balkanu.

Novi oddelki letalcev iz angleških kolonij so dospeli v Anglijo, je izjavil minister za kolonije Lloyd.

Italijanska vlada uradno zavrača vesti o tem, da bi bila nemška vojska že v Afriki in da bi tam sodelovala z italijanskimi oddelki.

Predsednik angleške vlade Churchill je včeraj na vprašanje o vojnih ciljih Angliji odgovoril, da se Anglija ne bori samo za ohranitev sedanjege stanja na svetu. Izjave o vojnih ciljih Anglije pa bo mogoče dati tedaj, ko bo svet še bolj spoznal, da more Anglija vzdržati boj, katerega je začela ter doseči zmago. Potem bo čas za razpravljanje o tem, kaj narediti s sovražnikom.

Med številnimi bolnišnicami v Berlinu ni skoraj nobene več, ki je dozdaj Angleži ne bi bili bombardirali. Več bolnišnic je bilo treba izprazniti, zlasti po prednočnem napadu, ker nekatere angleške bombe še niso eksplodirale, pravi neko včerajšnje nemško uradno poročilo.

Angleško uradno poročilo o pomorski bitki pri Malti

Znana kr.žarka »Ajax« je potopila tri italijanske rušilce ter bila malo poškodovana

London, 16. okt. o. Uradno poročilo angleškega pomorskega poveljstva o pomorski bitki pri Malti pravi:

Vrhovni poveljnik sredozemskega brodovja poroča, da so ladje Njegovega Velikanstva pod njegovim poveljstvom preplule obsežne predele v Vzhodnem ter Srednjem Sredozemlju. Med glavnimi našimi in glavnimi sovražnimi silami ni prišlo do stika in tudi ni znamenj, da bi glavne sile sovražne mornarice izplule na odprto morje.

Vseeno pa je pri teh operacijah križarka »Ajax« (znana iz pomorske bitke z »Grafom Speejem« v južni Ameriki) pod poveljstvom kapitana Mac Carthyja prišla v stik s tremi italijanskimi rušilci 670 tonske vrste in sicer 12. oktobra ob 2.30 zjutraj kakih 80 milj južnovzhodno od Sicilije. »Ajax« se je takoj spustil v boj in brž potopil dva italijanska rušilca. Kmalu po tem spopadu je »Ajax« zagledal sovražni oddelek s težko križarko in štirimi rušilci. »Ajax« se je spet spustil v boj in poškodoval sovražni rušilec. Nasprotni ladje so v temi ušle.

Ker je »Ajax« bil v stiku z znatnimi nasprotnimi silami, mu je prišla na pomoč križarka »York«, toda to noč ni prišlo do nadaljnjega stika s sovražnikom. S pomočjo brodovnega letalstva smo ob zori ugotovili, kje je poškodovani sovražni rušilec. Tega je vlekel drugi italijanski

rušilec, ki mu je prišel na pomoč. Ko je »Ajax« došel do njiju, je ta drugi rušilec pustil vlečenje in odplul proti Siciliji pod varstvom dima.

Poškodovani italijanski rušilec je bil »Artigliere« (1620 ton), ki pripada najnovejši vrsti italijanskih rušilcev. Ko je »Ajax« priplul v bližino, je italijanska posadka takoj začela zapuščati ladjo, za kar ji je bilo dano na razpolago pol ure časa. Nato je »Ajax« potopil italijansko ladjo s topovskimi streli.

Križarka »York« je pustila na morju nekaj čolnov za moštvo iz italijanske ladje in na srednjih valovih sporočila Italijanom mesto, kjer je

Uradni preklici sovjetske vlade

o obrambnih pogajanjih z balkanskimi državami in o tem, da bi bili glede prihoda nemške vojske v Romuniji obveščeni

Moskva, 16. oktobra. Tass: Objavljeno je bilo naslednje uradno poročilo: Agencija Reuter je objavila vest lista »Daily Telegraph-Morningpost«, v kateri trdi, da so med Anglijo, Sovjetijo in Jugoslavijo ter Grčijo pogajanja v zvezi z nemškim prodiranjem proti vzhodu. Tass je pooblaščen izjaviti, da ta vest ne odgovarja resnici in je popolnoma izmišljena.

bilo moštvo s potopljenega rušilca, dasi je s tem izdala svoj položaj. Ker so bili pri potopitvi italijanske križarke »Colleonic« angleški rušilci napadeni, ko so reševali moštvo s križarke, niso angleške ladje mogle v tem primeru storiti kaj več za posadko z italijanskega rušilca. Zlasti ne, ker je to bilo blizu nekega letalskega in podmorniškega oporišča.

Nekaj pozneje so angleške ladje doživele napad sovražnih letal, pri čemer so bili štirje italijanski bombniki sestreljeni. Nobena angleška vojaška ladja ni bila poškodovana, edino »Ajax« je iz boja odnesel nad vodno črto nekaj prask, ki pa ga pri delovanju niso ovirale.

V noči od 13. na 14. oktober so angleška pomorska letala bombardirala vojašnice in petrolejska skladišča na dodekaneskem otoku Lago. Neka angleška podmornica je uspešno obstreljevala pristanišče Savono pri Genovi, potopila pred Genovo za 5000 ton trgovskih ladij in 3000-tonsko trgovsko ladjo pred Napolijem.

Italijanske vesti o napadih na angleško brodovje v Sredozemlju

Nekje v Italiji, 16. oktobra. Stefani. Dopisnik agencije Stefani objavlja naslednje podatke, ki so v zvezi s torpediranjem neke angleške križarke pri grških otokih:

To torpediranje je izvedel neki italijanski bombnik-torpednik. Italijansko letalo so protiletalski topovi močno obstreljevali, ko je poskušalo izvesti napad na sovražni oddelek, katerega je odkrilo med nočnim poletom, ko je bila polna mesečina. Vendar pa se je letalo približalo neki veliki križarki, na katero je z višine vrglo torpedo ob sprednjem stolpu. Po eksploziji torpeda je prišlo na križarki še do ene eksplozije, ki jo je najbrž povzročilo strelivo v skladišču križarke.

Italijansko letalo so brezuspešno zasledovali protiletalski topovi z drugih ladij in se je nepo-

škodovano vrnilo na svoje oporišče. Menijo, da je bila zadeta križarka, ki pripada vrsti »Leander« 7000 ton in ima približno 500 mož posadke ali pa vrsti »Southampton« 10.000 ton in 500 mož posadke.

Dopisnik tudi poroča, da je včeraj popoldne skupina italijanskih bombnikov odkrila na Sredozemskem morju večjo skupino sovražnih ladij, ki jo je spremljala nosilka letal. Sovražna lovska letala, ki so takoj vzletela, so skušala preprečiti italijanskim bombnikom napad in so se spustila v borbo. Italijanska letala so borbo sprejela, obenem pa so vrgla veliko število bomb večje vrste na edince sovražnega brodovja, ki se je razpršilo. Uspehe bombardiranja bodo ugotovili, ko bodo razvili fotografije. Vsa letala so se vrnila na svoja oporišča.

Prva italijanska družba za plovbo po Donavi

Berlin, 16. oktobra. m. Kot posledica odstranitve francoskega in angleškega vpliva na plovbo po Donavi, se je zdaj ustanovila prva italijanska družba za plovbo po Donavi. Delniški kapital znaša milijon lir. Družba se bo bavila s prevažanjem petroleja iz Romunije. V ta namen je že kupila nekaj starih ladij, naročila je pa tudi nekaj novih in sicer v ladjedelnici v Budimpešti. Glavna delničarja te nove italijanske paroplovne družbe sta tvrdki »Fiat« in italijanska petrolejska družba »Agile«.

Nova meja med Sovjeti in Finsko

Moskva, 16. oktobra. Tass: Osrednja sovjetsko-finska komisija za razmejitve je objavila uradno poročilo, v katerem se povdarja, da so bila končana razmejitvena dela med Finsko in Sovjetsko Rusijo. Razmejitve sloni na sporazumu z dne 12. marca in na zapisniku z dne 29. aprila t. l. Nova meja med obema državama je dolga 703 km in je ob meji na suhem postavljenih 1036 obmejnih kamnov.

Ojačeni dnevni in nočni napadi nemškega letalstva na Anglijo

Berlin, 16. oktobra DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoči: Neka podmornica je potopila dve sovražni ladij-tanka s skupno 20.000 tonami. Razen tega je poškodovala še neko drugo ladjo. Druga nemška podmornica je potopila obojeno britansko ladjo Devonshire (11.275 ton), neka tretja pa oboroženo trgovsko ladjo (4900 ton). Razen tega so nemški torpedni čolni uničili še dva britanska lovca na podmornice in dve manjši trgovski ladji. Pri tej priliki je bilo ujetih 40 Angležev.

Včeraj so nemški letalci vrgli bombe težkega kalibra na London. Bombardiranje angleške prestolnice se je nadaljevalo tudi ponoči. Na prostoru med Hydeparkom in doki »India« so nastale hude eksplozije in požari, ter ob bregovih reke Temze. Severno od Londona je bil uspešno izveden napad na neko letališče. Drugi nemški letalski oddelki so izvedli uspešen napad na neko vojaško taborišče v Južni Angliji. Napad je bil izveden iz zelo majhne višine. Žažgane so bile številne barake. Požar,

ki je izbruhnil, je bilo moči videti z Rokavskega preliva, ko so se letala vračala domov. Uspešno so bile bombardirane dalje železniške postaje v južni in srednji Angliji.

Sovražna letala so letela ponoči nad Nemčijo in nad zasedenimi kraji. Naletela so na uspešen ogenj protiletalskih baterij in na nemška lovska letala. Bombe, ki so jih zagnala, niso zadele vojaških ciljev. Zadeta je bila bolnišnica Virchow v Berlinu, čeprav je bila označena z znakom rdečega križa. Na to bolnišnico so padle rušilne bombe. Bilo je nekaj žrtev med civilnim prebivalstvom. Britanski bombniki so povzročili zadnje dni večjo škodo v Le Havru in v Holandiji, kjer so zažgali mnogo stanovanjskih poslopij. Včeraj je bilo sestreljenih šest sovražnih letal, od katerih so tri sestrelila nemška lovska letala ponoči. Eno nemško letalo je uničeno.

Angleška bombardiranja nemških prometnih in industrijskih naprav

London, 16. oktobra. o. Nocoj so angleška letala bombardirala nemške zaloge petroleja, železniška križišča, pomorska oporišča v Nemčiji in mesta v zasedenem ozemlju. Posebno hudi napadi so bili na pristanišča ob Kanalu. »Associated Presse« poroča, da je imel Berlin tudi snoči več časa alarm. Podrobnosti o teh napadih niso še znane.

London, 16. oktobra. Reuter. V noči od ponedeljka na torek so britanska letala letela nad Berlinom ter nad ostalimi cilji v Nemčiji in na pod-

rožju, ki ga je sovražnik zasedel. Izvedeni so bili napadi tudi na Stettin, Magdeburg in Meisburg. Močni oddelki bombnikov so izvedli napad na Le Havre. Druga britanska letala so bombardirala cilje v Hamnu, Hamburgu, Emdenu, Göttingenu in Hanovru. Štiri britanska letala se niso vrnila. — V Berlinu so bombe zadele razne cilje. Omeniti je treba zlasti veliko plinaro na Danzinger Strasse, letališče Tempelhof in razne postaje v prestolnici. Izbruhnili so strahoviti požari tudi v predelu, ki leži kak poldrug kilometer ob Brandenburških vrat.

Poročila o letalskih izgubah

Včerajšnje nemško poročilo:

6 angleških letal zbitih,
1 nemško pogrešano.

Današnje nemško poročilo:

37 angleških letal uničenih,
6 nemških letal se ni vrnilo.

Današnje angleško poročilo:

18 nemških letal sestreljenih,
15 angleških letal izgubljenih,
9 pilotov rešenih.

V Lizbono je dopotovalo posebno vojaško odposlansvo Združenih držav, ki pojde v Anglijo preučevati napadalne načine nemškega letalstva ter angleško obrambo.

Sovjetski vojni minister maršal Timošenko je izdal ostre ukrepe za vzdrževanje discipline v rdeči armadi. Določene so stroge kazni za vsak posredni ali neposredni prestopki proti prisegi, za slabo izvajanje ukazov, za izdajanje vojaških skrivnosti ter razmetavanje z vojaško imovino. Starešine morajo uporabiti tudi orožje za izvajanje teh zapovedi, češ, da mora biti sovjetska vojska v sedanjih negotovih časih vedno pripravljena. Ti ukrepi znova potrjujejo, kakšen čudovit red vlada v rdeči armadi, kakor se je to malo že pokazalo v finski vojni.

Med prebivalstvom na Malti je zavladal velik nemir, ker pričakujejo vsak dan napad Maljanskih čet, zlasti padalcev, poroča italijansko časopisje.

V Bukarešti so včeraj zasliševali bivšega predsednika vlade Tataresca.

Nemški letalski napadi na London in Anglijo izvirajo iz prepričanja, da je mogoče duha angleškega ljudstva zlomiti z enakimi sredstvi, kakor se je to dalo v Belgiji, Holandiji in Franciji. Ti napadi naj bi izzvali v Angliji ljudski pritisk za sklenitev miru, toda vsa znamenja kažejo, da t načrti ne bodo uspeli, piše »New York American«.

V nemških uradnih krogih odklanjajo vsako razlago o zadnjem govoru predsednika Združenih držav Roosevelta, češ da je govor bil volilni govor, ne pa zunanje-politična izjava.

London, 16. oktobra o. Snočni napad na London je bil močan, kakor napadi v začetku septembra. Sovražna letala so povzročila precejšnje razdejanje tudi v drugih angleških mestih. Porušila so večje število hiš, trgovin in nekatere tovarne so bile tudi hudo poškodovane. Izbruhnili je večje število požarov, katere so gasilci deloma obvladali, druge pa omejili. Ponoči so Angleži sestrelili dva nemška bombnika. Včeraj je bil tudi dan večjih napadov in so Angleži sestrelili 17 nemških letal, med tem ko so sami izgubili 15 lovcev, devet pilotov je bilo rešenih.

Zvišane mezde za rudarje pri TPD

V torek 15. t. m. so bila pri Generalnem ravnanstvu Trbovelske premogokopne družbe v Ljubljani mezdna pogajanja za prilagoditev plač porastu draginje, ki so bila uspešno zaključena.

Z veljavnostjo od 1. oktobra 1940 je TPD priznala nove temeljne mezde, ki znašajo:

v I. kategoriji 56,25 din, v II. kategoriji 50 din, v III. kategoriji 46 din, v IV. kategoriji

44 din, v V. kategoriji 34 din, kar predstavlja novo zvišanje od 10—21%.

Nadalje je zvišala akordne tarife in funkcijske doklade, na katere je do sedaj plačevala 25% doklado, za nadaljnjih 10%.

Za delavstvo apnenic so se določile nove dnevne mezde, in sicer:

I. kategorija 48 din, II. kategorija 46 din, III. kategorija 44 din, IV. kategorija 34 din.

Poleg tega je bilo rešenih v prid delavstva še več vprašanj.

Ljubljana od včeraj do danes

Mesto je v megli. Tako je gosta in temna, da se iz nje ne razpozna skoraj niti ne drevesa na Gradu, pa tudi poslopja samega ni videti. S poniznega svoda škropi, vse je živo in žalostno. Pust dan bo in kmalu bo v kraju, saj zdaj med dnev in nočjo, posebno v takem, kakršno je danes, skoraj ni bistvene razlike. Po količjak temnejših sobah je treba ves dan kuriti luč, če hočejo ljudje kaj videti pri svojih opravkih. Vedno krajši postajajo dnevi, vedno dalj je treba čakati, preden se zjutraj za silo zdani, in popoldne že prav kmalu pade mrak. Z naglimi koraki gremo zimi nasproti. Zdaž že stari Herschel napoveduje sneg, če bi ob deževnem vremenu potegnil vzhodnik. Prav dolgo nam menda res ne bo treba več čakati, da bodo v zraku zarojile bele mušice ter sedle na hrib in plan. Mraza zdaž res da še ni. Včasih smo ta čas zaznamovali že temperature pod ničlo, zdaž pa se živo srebro v termometru sploh še ne spusti pod deset stopinj nad ničlo. V tem južnem, deževnem vremenu tudi ni nič čudnega, če imamo še vedno razmeroma gorko.

Bratci veseli, vsi iz Trnovega

V nedeljo so v neki gostilni tam v prelepem Trnovem, ki je znano po svojem slavem zvonu, po prvotni solati in po zelju ter po veselih ljudih, že dopoldne sedli za mizo navdušeni kvartopirci. Pridno so metali »pildke«, pa tudi želo so zamakali in si s pijaco dajali moči, da jim pri težkem delu ne bi roke omagale. Vse popoldne so nakladali rujno vince in igrali zanj. Zvečer ob desetih je bilo na mizi šest priigranih litrov. Veseli bratci so ga že imeli toliko pod kapo, da jim ni več dišalo. Predlagali so, naj bi jim ga gostilničar spravil lepo do drugega dne. Večina je bila za ta predlog, tisti pa, ki je moral vno plačati, ni hotel o tem ničesar slišati. »Vino je tu in spili ga bomo zdaž ali pa nikoli! Prej ne gremo iz gostilne, dokler ga ne spijemo!« Tako je govoril plačnik, ki je bil izgubljen pri kartah. Drugi so se pa žilavo upirali. Nikakor se niso mogli pogoditi, kaj naj bi ukrenili. Beseda je dala besedo in duhovi so postajali čedalje razburjenjši. Plačniku je nazadnje postalo prekanja dovolj, pa je ukrenil eno tako, kakršne uganjajo v Braziliji s kavo. Zgrabil je litre, jih odnesel tja, kamor tudi cesarji hodijo peš, ter jih izlil. Pa pravijo, da so časi hudi!

Sovrašтво je dvema izkopalo grob

V koloniji »Mali dom« v Šiški je včeraj zjutraj prišlo do tragedije, pri kateri sta prišla ob življenje šestdesetletna sejmarka Ivanka Hledetova iz Medvoda ter prav tako šestdesetletni upokojeni železniški progovni delavec Ivan Hledet iz Pevne pri Gorici. Hledetova je stanovala v Drenikovih ulici št. 6 v ruski baraki. Njen svak Hledet pa je stanoval v isti baraki kakor njen sosed, v njenem stanovanju. Prehode sta imela z omarami zastavljene, Hledet pa je razen tega imel še poseben izhod. Hledetovi je že pred leti umrl mož. Njen svak je bil čudaške narave in se je rad prepil. Ivan Hledet je izgubil tožbo zaradi zemljišča, na katerem stoji baraka, v vseh treh instancah. To ga je razjezilo. Ni hotel plačati male najemnine sto dinarjev svoji svakinji, v svojo sobo pa tudi ni nikomur dovolil vstopa. Toda nihče si ne bi bil mislil, da se bo prepil končal na tako žalosten način.

Včeraj zjutraj se je Hledet ob sedmih obril, nato pa je stopil v sobo svoje svakinje, ki je pletla jopice. Hledetova je namreč doma pletla jopice, potem pa jih je prodajala na sejmih. Svak se je tako začel prepirati ter je Hledetovo tudi napadel s pestmi. Zgrabil jo je tako surovo, da ji je raztrgal obleko. Zbežala je iz sobe ter stekla med barakami po Drenikovi ulici. Prav ko je hotela zaviti v Srbsko ulico, je Hledet trikrat ustrelil iz samokresa. Vsi trije strelji so jo zadeli. Imela pa je še toliko moči, da je prišla k svoji sosedki Rožetovi v Srbski ulici št. 16. Tam je v kuhinji sedla na zaboj ter prosila Rožetovo, naj takoj pošlje po duhovnika. Deset minut po prihodu pa je že izdihnila. Strelji so bili smrtno nevarni. Hledet pa si je četrti strel, zadnji naboj, ki ga je še imel v revolverju, poslal v senco. Zgrudil se je v nezvesti pred barako, sosedje pa, ki so vsi preplašeni pritekli pogledat, kaj se godi, so poslali po reševalce. Ti so Hledeta prepeljali v bolnišnico, kjer so zdravniki z naglo operacijo poskušali rešiti njegovo življenje, vendar pa je bil njihov trud že zaman. Okrog desetih dopoldne je Hledet izdihnil.

Nemudoma je bila o tem tragičnem dogodku seveda obveščena tudi policija. Prišla je komisija, v kateri so bili zdravniki Dr. Lapajne, dežurni uradnik Florijan ter fotograf Novak. Zdravnik je ugotovil, da so Hledetovo zadela vse tri kroglice, in sicer dve v neposredni bližini srca. Ti dve sta tudi izstopili. Policija je takoj zapечатila Hledetovo stanovanje, imetje Hledetove pa je zaprla v njenem stanovanju v omare. Obe trupli sta bili nato prepeljani v mrtvašnico.

Prvi aranžerski tečaj v našem mestu

Predvčerajšnjim zvečer se je pričel v bivšem kinu »Tivoliju« prvi izložen aranžerski tečaj, ki ga je priredilo Društvo izloženih aranžerjev v Ljubljani. Tečaj bo trajal štiri tedne. Društvo je

pridobilo za vodjo tečaja diplomiranega aranžerja Ivana Derška, ki je svoje znanje že pokazal v izložbah trgovine I. C. Mayer. Vodja tečaja je v kinu »Tivolij« uredil več kot, v katerih se bodo tečajniki vadili v praktičnem izloženem aranžiranju. Začetek tečaja je bil v ponedeljek ob osmih zvečer ter je bil nekoliko slovesnejši, kakor ga je društvo prvotno mislilo prirediti. Za tečaj se je namreč prijavilo proti pričakovanju veliko število tečajnikov in tečajnice. K pričetku so prispeli zastopniki zbornice za trgovino, obrt in industrijo dr. Pless, zastopnika Združenja trgovcev g. Verbič in g. Kette ter zastopnik pomočniškega zbora g. Megušar. Predsednik je najprej pozdravil vse prisotne, nato pa je naznačil pomen tega tečaja ter prizadevanje in trud društva, da ga je lahko priredilo. Nato je dr. Pless družstvu za njegovo iniciativnost čestital, čestitala pa sta tudi zastopnik Združenja trgovcev g. Kette ter zastopnik Zveze pomočniških zborov g. Megušar.

Pod strokovnim in dobrim vodstvom g. Derška bo tečaj prav gotovo lepo uspel in se bodo tečajniki ter tečajnice lahko naučili marsikaj koristnega, tako da bodo izložbe, ki so v Ljubljani že zdaj okusno urejene, v bodoče prav gotovo še pridobile na lepoti in zanimivosti.

Ljudje že urejajo grobove

Se štirinajst dni nas loči od praznika mrtvih, ko bodo množice pohitele na pokopališče obiskat zadnje domove svojih dragih rajnih. Vse bo takrat odšlo iz mesta, postalo in pomolilo ob grobovih, poneslo vence ter prižgalo luči.

Na pokopališču pa že zdaj vlada velika živahnost. Meščani prihajajo ob svojem prostem času, se zamujajo ob grobovih, plevejo in rahljajo prst ter posipajo okolico z drobnim, belim peskom, da bo na praznik Vseh svetih in na Vernih duš dan tudi okolica groba, v katerem spi poslednje spanje oče, mati, brat, sestra ali žena, lepa in očeejena.

Pokopališko osebje ima že sedaj dovolj dela, kajti premožnejši plačajo nekaj dinarjev, pa jim okolico groba uredi in očedi. Grob sam pa lepo očistijo sami domači, kajti to delo je stvar pietete in ga opravijo sorodniki. Nekaj dni pred Vsemi svetimi bo vzraslo kar čez noč pred vhodom na pokopališče še nešteto stojnice, kjer bodo naprodaj venci in lučke za okras grobovom.

Razne zgodbe iz sodne dvorane

iz ljubosumnosti z mot ko po glavi - Trpljenje kmečke deklet - Vojaško stražo je napadel - Preiskava proti Antonu Hacetu

Ljubljana, 16. oktobra.

Pred malim kazenskim senatom, ki mu je predsedoval s. o. s. dr. Julij Fellahar, se je včeraj zagovarjal oženi delavec Karol Grum, doma iz Jastrobnika pri Trebeljevem zaradi zločina hude telesne poškodbe. Letos 15. avgusta na praznik Velikega šmarna je z motko usekal po glavi soseda L. Gracarja. Motiv je bil neobčuten. Grum je bil ljubosumen na njega, ker je za nos vodil njegovo ženo in jo vedno nadlegoval. Ljubosumen in jezen je omenjeni dan pograbil motko in udaril Gracarja po glavi, da mu je prebil na levi strani lobanjo in ranil možgane. Poškodba je bila po mnenju zdravnikov smrtonosna. Gracar se danes čuti posledice tega udarca in mu je roka deloma ohromela. Grum se je pred sodniki zagovarjal s silobranom, trdeč, da ga je hotel nasprotnik poprej napasti in da je držal v rokah železno kroglo. Sodišče mu ni verjelo in je Gruma obsodilo zaradi zločina hude telesne poškodbe na 10 mesecev navadnega zapora. Obtoženec je senat prisilil milejšo kazen, ker je vpoštevaj njegove družinske razmere, da ima skrbeti za 3 nedorasle otroke. Obtoženec kazni ni sprejel in je predsedniku vzkliznil: »Kdo bo 10 mesecev otroke preživljal.« Obtoženec mora poškodovancu plačati 1931 din za zdravnika in 6000 din za bolečine.

Ivanka iz Javorja pri Podbrezju na Gorenjskem je 41 let stara in služi kot dekla. Nedavno je služila pri gostilničarju Jožetu Šlibarju v Kovorju pri Kranju. Letos 4. maja si je prilastila na škodo gostilničarja 1 kg svinjskega mesa in 6 litrov vina iz zaklenjene kleti. Ivanka je pred sodniki priznala tatvino, omenila pa je: »Slabo se mi je godilo pri gostilničarju. Garala sem noč in dan. Bila sem večkrat lačna, kakor pa sita.« Ivanka je bila obsojena na 3 mesece strogega zapora.

Janez Martinčič je 26 leten hlapec iz Rovt in zelo nasilen človek. Lani oktobra je napadel vojaško stražo, redova Jožeta Peklaja in ga s kolom udaril po glavi. Bil je pozvan pred mali kazenski senat, da daje račun o svojem nasilnem dejanju. Priznal je, se je izgovarjal, da je bil od vina popolnoma omamljen in da ni vedel, kaj počne. Janez je bil zaradi zločina javnega nasilja obsojen na 5 mesecev strogega zapora.

Tone Hacc mirno čaka na glavno razpravo. V svoji celici tuhta in premišljuje o svojih zločinih. Proti njemu je bilo podanih na sodišče do 150 ovadb zaradi najrazličnejših zločinov.

Filmi

»Brezupni slučaj« (kino Union). Razvajeno, muhasto bogataško hčer prometna nesreča ter stik s pametnim zdravnikom ob operaciji privreda do sklepa, da bo še kaj drugega, ne samo lepa. Gre študirat zdravilstvo, življenje na vseučilišču pa jo zlepa preigra do — no do običajnega zaljubljenega srečnega konca. Navzlic naslovu ta filmska stvar ni običajen »brezupen« komedijski primer, temveč fletno, gladko, s tempom in precej humorja igrano delo. Vrednost filmu in igri v njem dvigata preskušena moista Karl Ludwig Diehl — zlasti ta — in Jenny Jugo. Večno mikavno študentovsko okolje, v katerem poteka večina filma, daje delu svojo privlačnost.

P. S. Naše filmske ocene, v petih letih predmet toliko napadov in osvojevalnih poskusov od vseh prizadetih strani, zdaž spet enkrat ne dajo miru častitemu sobratu »Narodu«. — Zadnjič nas je v slogu starega mužika ozmerjal zaradi neke boljševiske operete. Drzujemo si še enkrat zatrditi, da nas tudi taki — naročeni ali nenaročeni — naskoki ne bodo odvrgli od stališča, da tudi sovjetske filme navzlic »duhu časa« in organizirani propagandi, ocenjujemo nepristransko, to je po njihovi umetniški in filmski vrednosti, zraven pa, da kot katoliški in slovenski list udarimo proti vsaki očitni ali prikriti politični, svetovnonazorni, imperialistični in militaristični propagandi, kakor smo to delali pri drugih filmih. Naš list tudi ne spada med tiste, ki na prvi strani trobentajo dinastičnost in nacionalizem, sicer pa bolj ali manj previdno delajo propagando za propagando ljudi, ki so vzgojili med drugim tudi atentatorje na jugoslovanske kralje, uredniki tistih nacionalnih in dinastičnih listov pa pošiljajo sovjetskemu poslaniku vdanostne izjave ter umetniška darila, kar lahko potrdi n. pr. član »Jutrove« redakcije akad. kipar Nikola Pirnat.

Prijava smrekovega žamanja. Direkcija za zunanjo trgovino poziva vse izvoznike lesa in žagarje, da stavijo brzojavno ponudbe za odpadke pri žaganju smrekovega lesa z navedbo razpoložljivih količin in prodajnih cen franco nakladalna postaja, s katerimi bodo razpolagali v teku prihodnjih dveh mesecev. Ker je rok za dostavo ponudb določen do 18. oktobra, opozarja Zbornica za TOI vse zainteresirane na najnost zadeve.

Celjske novice

† Marija Grah. Po dolgem in hudem trpljenju, ki ga je prenašala z obdobjem vredno potrpežljivosti, je snoči ob 10 umrla na domu v Kersnikovi ulici 46 gospa Marija Grah, soproga višjega davčnega inšpektorja. Pokopali jo bodo jutri, v četrtek ob 4 popoldne na okoliško pokopališče. Naj blaga pokojnica počiva v miru!

Okrožno sodišče v Celju je z razsodbo dne 8. X. 1940 potrdilo razsodbo okrajnega sodišča v Celju, s katero je bil obsojen Steiner Marcel, trgovec iz Sombora, zaradi prestopka o kontroli cen na en mesec zapora in 30.000 din denarne kazni. Imenovani je zahteval za slano (mast) ki jo je hranil v skladišču avtoprevoznika Baldasina v Celju, po 25.10 din za kilogram pri prodaji na debelo, dočim je po razpisu kraljevske banske uprave določena najvišja cena slanini 22 din ozir. slanini, ki se uvaža v dravsko banovino, 23 din za kilogram pri prodaji na debelo. Zaplenjena slanina se bo v kratkem na dražbi prodala, izkupiček pa se bo porabil za prehrano siromakov.

Trije 16 letni jetniki so skušali narediti samomor na nenavaden način

Pogoltnili so ročaje žlic, podkve čevljev, žeblice in kose žice

Maribor, 15. okt.

Med neprostoovoljnimi stanovalci jetnišnice in kaznilnice je jako v navadi poskus samomora z požiranjem neprebavnih predmetov. Včasih ima takšen samomorilni kandidat res namen, da bi se končal, ponavadi pa napravi to le iz nekega dolgega časa, da bi prišel v bolnišnico ter si po operaciji za nekaj časa olajšal življenje. V mariborski bolnišnici imajo dostikrat opravka s takimi pacienti, katere jim dobavljajo kaznilnica. Kar tri take primere v enem dnevu, pri katerih so prizadeti komaj 16 letni fantje, pa dosedaj še

Umobolni mož nevarno ranil ženo, sosede pa njega

Maribor, 15. oktobra.

V Nasipni ulici št. 86 na Pobrežju se je snoči v poznih večernih urah odigravala nenavadna družinska žaložnja, ki je spravila na noge in razburila vso ulico ter je mnoge stanovalce privedla do tega, da so sami prav krepko posegli v tok dogodkov ter tako pomagali, da je bila nesreča končno še večja. V omenjeni hiši stanujeta zakonca Alojz in Angela Uhl. Možu je 42 let, ženi pa 33 let. Alojz Uhl je kljub svojem najlepšim moškim letom že penzionist. Bil je svojočasno sluga nekega denarnega zavoda. Potem pa se je revežu zmešalo in so ga upokojili, obenem so ga spravili v ljubljansko umobolnico. Tam so ga zdravili nekaj let, pred nedavnim pa so ga poslali kot ozdravljenega spet domov. Izkazalo pa se je sedaj, da je bilo ozdravljenje le navidežno, da je tlela pod pepelom še vedno nevarna iskra umobolnosti in da je zadoščal spet samo nenaden sunek, da se je bolezen naenkrat povrnila. Alojz Uhl je bil včeraj na neki trgatvi, kjer je precej pil. Zvečer je prišel domov vinen ter je žena že opazila, da z možem ne bo vse v redu. Spravila ga je na podstrešje ter še sama legla. Naenkrat pa je mož plnil kot blazen kvišku, stekel v kuhinjo ter se vrnil z dolgim kuhinjskim nožem v roki nazaj v sobo. Navahil je na ženo ter jo očividno hotel v svoji blaznosti zaklati. Zadel je enkrat v glavo, ko pa je skočila kvišku ter se začela braniti, pa nekajkrat v hrbet. Končno se je ženi, ki je na vse grlo klicala sosede na pomoč, posrečilo pobegniti na balkon. Njeno stanovanje se je nahajalo v prvem nadstropju, ko pa je videla, da sili mož z nožem za njo, je raje skočila v globino. Obledela je na vrtu z zlomljeno nogo in nevarnimi poškodbami nezvestna. Ko pa je mož pohitel z nožem v roki na cesto ter hotel še enkrat navahiti na ženo, so se nenadoma pojavili sosede, katere so poprej prebudili kriki nesrečne žene. Nekateri so prišli z gorjanci v rokah, drugi so v naglici posegli po lath na plotu ter se z njimi oborožili. Tako opremljeni so vsi navahili na pobesnelo moža. Tako so ga obdelali, da je padel nezavesten na tla. Na petih mestih so mu presekali glavo, pa tudi po ostalem telesu je dobil toliko udarcev, da je bil ves črn. Tako sta ležala potem mož in žena oba nezvestna na vrtu ter čakala na reševalce, ki so bili poklicani iz mesta ter so oba prepeljali v bolnišnico. Sedaj ležita tam in se zdravita, ker imata zelo hude poškodbe.

Prva žrtev v novem rudniku v Črešnjicah

Celje, 16. oktobra.

Iz Frankolovega smo prejeli telefonično sporočilo o pretresljivi nesreči 45 letnega rudarja Znidarja Antona v novem rudniku prostosledca Mladina Korosca v Črešnjicah. Rudnik so v zadnjem času precej razširili in je bilo v njem zaposlenih že kar precej delavcev. Včeraj popoldne pa se je nekako ob 4 odrgala velika plast premoga in pokopala pod seboj Znidarja Antona. Po 11 urnem reševanju se je delavec pod vodstvom g. Zupančiča Antona posrečilo ponesrečenega rudarja potegniti izpod premoga. Ob 11 ponoči so ga nezvestnega pripeljali v bližnjo hišo, toda nesrečni delavec je ob 2 ponoči že umrl. Naj počiva v miru!

Zivahna kupčija z jabolki na trgu

Ljubljana, 16. oktobra.

Štiri dolge vrste vozičkov so postavile prodajalke na Krekovem trgu — znamenje, da je zelo veliko blaga razloženega na tržnih klopih. Na Vodnikovem trgu in v ulicah v njegovem okolju je bilo zelo živahno vrvenje. Danes se je pokazala zelo umestna uredba tržnega nadzorstva, ki je včeraj pričelo postavljati prodajalce s sadjem ob zidu Jugoslovanske knjigarnice in ob semenišnem zidu. Promet se je z vozmi v ranem jutru lepo odvijal ter ni bilo nepotrebnih gneče, ki so jo ob tržnih dnevih napravili vozniki, ki so pripeljali velike koše jabolk na trg. Največ jabolk so danes pripeljali iz okolice Tunje v kamniškem okraju in iz Cerkelj. Prodajali so prvovrstna jabolka po 5—6 din, drugovrstna pa po 4—4.50 din kg.

v bolnišnici niso imeli. Snoči so pripeljali v bolnišnico iz mariborske jetnišnice tri fante, Branka Lutmana, Otmarja Cenca in Jožeta Jezo. Vsi trije morajo prestatjati daljšo kazen zaradi nepoštenih dejanj. Očividno jim je postalo v zaporu preveč dolgočasno, pa so si pripravili nenavaden izpremembo. Lutman je pogoltnil tri ročaje od kovinskih žlic, Cenc je požrl kar podkovo s čevlja, nekaj kosov žice ter nekaj žeblice. Jez pa si je privoščil tri kose žice in nekaj žeblice. Naravno, da jim je po tej »večerji« postalo slabo. V bolnišnici bodo morali najbrže vse tri operirati, da jih rešijo nadaljnjih muk.

Paik z Zlate ceste

Po svoji zunanosti je bil podoben Rogerju Buntonu, preden ga je nezmerno uživanje alkohola upropastilo.

Dr. Lose je svoje dobro mišljenje o samem sebi tako odkrito kazal, da se človek niti ni mogel jeziti nanj. Njegovi lasje so bili lepo počesani. Imel je visoko čelo, mirne sive oči, kakršne pisatelji romanov pripisujejo glavnim junakom.

Stal je v predsobi in nalahko snemal rokavice. Takoj mu je padla v oči splošna tišina okoli njega in pazljivo pogledal sestro Dalrey, ki je s topim pogledom zrla predse in se ni prav nič premaknila. Pogledal je na ono mesto, kamor je gledala ona, in opazil je na tleh krvav madež. Ko je s pogledom sledil temu madežu, je videl, da teče ta kri iz trupla mrtvega Kellyja, ki je ležal v kotu.

»Nisem vedel, da se med nami nahaja njegovo truplo,« je rekel zdravnik z nizekim in tihim glasom. »Ali je to samomor?«

»Je, pa tudi ni,« je odgovoril John Bunton. »Vse kaže, da je. Toda vprašajte kapetana Catleena, sfera policijskih inspek-

torjev... znamenitega kapetana Catleena!«

»Zdravnik se je z obdobjem obrnil k policijskemu častniku.

»Veseli me, da se lahko seznanim s takimi slavnimi... kako bi rekel, oprostite, beseda »detektiv« malo preveč diči po kriminalni kroniki...« recimo kriminalistom.

Pri tem se je ljubezno nasmehnil. »Od svoje strani lahko rečem le to,« mu je vpljudno odgovoril Catleen, »da mi je dana velika čast, ker se lahko spoznam s slavnim specialistom, profesorjem Dr. Losejem. Prosim vas, da ugotovite Kellyjevo smrt. Bojim se, da bo to samo formalnost, ker je vsekakor prepozno, da bi se mu mogla nuditi kakšna pomoč!«

Brez besede je stopil zdravnik k mrtliču, ga prijel za roko in mu otipal žilo. Pri tem je tako nagrbnil čelo, kakor nekdaj, ki si je v svesti svojega položaja. Se bolj pa je nagrbnil čelo, ko je videl, da Kellyjevo truplo ne kaže nobenih znakov življenja.

»Mrtev je,« je rekel po kratkem odmo-

ru. »Potrebno je, da malo pomirim g. Buntona, ker je on zelo ljublj Kellyja.

Tedaj se je oglasila bolničarka:

»Bodite tako dobri in takoj pogledjte, kako je g. Bunton!«

Zopet je bila popolnoma korektna bolničarka, in po svojih srčkanost izraznih čevljkah, in po svojih rdečih pobarvanih ustnicah, in po svoji beli čepici.

»Ne vstopajte,« se je v tem hipu čul grobi in sovražni Johnsov glas. »Jaz na Vašem mestu ne bi vstopil.«

»Imate prav,« mu je odvrnil zdravnik skoro zasmehljivo, »na Vašem mestu tudi jaz ne bi stopil, ker Vaša prisotnost samo vznemirja vašega brata. Mislim, da to že sami veste.«

Bil je zelo besen in obraz mu je zardel od jeze.

»Jaz najbolje vem, kaj je dobro in primerno za mojega brata,« se je nenadoma zadel John Bunton na profesorja. »Ako vam tukaj ni kaj prav, lahko odidete.«

Zdravnik se je zopet zbral in popolnoma obvladal svojo jezo. Čeprav se oddaleč ni šel iz njegovih oči izraz besa na brata njegovega pacienta, se je vseeno trudil, da bi zopet igral vlogo umirjenega specialista za živčne bolezni. Nato je z ljubeznim glasom rekel Johnu kot odrasel človek neobogljeno detetu.

»Kaj vam je, g. Bunton? Ne bova se sedaj prepričati! Z Vašim bratom se bom najprej sporazumel po hišnem telefonu.«

Dr. Lose je postal zopet prijazen. Catleenu se je vpljudno priklonil in takoj od-

šel v Kellyjevo sobo, kjer je bil nameščen telefon. Skozi priprta vrata se je videlo, da ve že za vse tajne v tej hiši. Pritonil je na niz gumbov in kmalu je dobil vzezo z hišnim gospodarjem.

»Da, da je...« seveda,« je odgovorjal on telefonu. »Vse je v najlepšem redu. Vendar mislim priti sam do Vas in da vidim, kako vam je... da, kapetan Catleen je še tu... Prosim odstranite za nekaj časa električni tok na stopnicah in bom takoj prišel k vam.«

»Vse je v najlepšem redu,« je rekel zbadljivo John Bunton. »Hudič naj vzame vse skupaj!«

Izrekel je grdo posvko in odšel iz sobe. Catleena je presenetila ta odkrita mržnja med zdravnikom in Buntonovim bratom. Pogledal je tudi bolničarko in videl, kako je z nežnim pogledom spremljala Johna Buntona. Ko je zdravnik ponovno vstopil v sobo, se je njen obraz zopet izpremenil.

»Vse je v redu, g. kapetan,« je rekla policijskemu častniku. »Odšla bom sedaj malo k gospodu Buntonu. Takoj bo izključil električno strujo... Ostudna iznajdba...« je še dodala.

Čeprav ni bilo nobenih vidnih znakov, je Catleen vseeno spoznal, da se zdravnik mnogo bolje počuti, odkar je odšel John Bunton iz sobe. Dr. Lose se je obrnil k bolničarki.

»Ali bi hoteli pripraviti za kapetana in mene kavo, preden se bova vrsta v mesto?« je rekel s službenim glasom.

Dora Dabrey je samo prikemala in odšla iz sobe, ter vrgla še en preizvilj pogled na mrtveca, ki je še vedno ležal na tleh. Obleka ji je šumela in njeno telo se je pri hoji nalahko pregibalo v pasu. Catleen je pri odhodu z očividno dopadljivostjo gledal njeno vitko postavo.

»To je bil samo previden izgovor, g. kapetan,« je dejal zdravnik z nasmehom, v katerem je bilo nekeakšno opravičilo. Hotel sem namreč ostati z Vami nekaj časa sam... Imam vam povedati nekaj stvari, ki so zelo važne za Vas!

Catleen se ni niti malo vznemiril. Vedel je, da bo zdaž zopet čul nov val strahu in bojazni, nov val nezaupnosti in mržnje.

»Kaj ste mi hoteli povedati, g. profesor?«

»Samo eno stvar: stanje Rogerja Buntona se ni niti malo izboljšalo, odkar se v tej hiši nahaja tudi njegov brat. Zdravnik je govoril zelo tiho. V njegovem glasu ni bilo nič več mržnje, toda Catleen se ni pozabil prejšnjega dogodka. »Lahko rečem, da se je Buntonovo stanje znatno poslabšalo. Vam pa prepričam, da glede tega uredite vse potrebno.

»Kako dolgo že živita ta dva brata skupno v isti hiši?« ga je vprašal Catleen.

»Od tega je že devet, ne, enajst tednov. John je prišel iz Kalifornije. Sedaj se točno spominjam. Od tega je že enajst tednov.«

(Dalje prih.)

Od tu in tam

Patrijarh srbske pravoslavne cerkve dr. Gavril se je več kot mesec dni mudil v krajih Bosne in Hercegovine ter končno v Crni gori, kjer je tudi doma. Patrijarh je imel ta čas več govorov, v katerih je bodril pravoslavni svet k optimizmu ter k ljubezni do domovine in srbstva. Posvetil je več novih pravoslavnih cerkva. Po Crni gori ga je po vsej poti spremljal ban zetske banovine Krstić. Včeraj se je patrijarh vrnil v Belgrad.

Pravosodni minister dr. Lazar Marković se je več dni mudil v Dalmaciji. Prebil je nekaj dni na odmoru v Omišu, vmes pa je pregledal tudi ustanove, ki so podrejene njegovemu resorju. Prav tako je imel več sestankov s svojimi političnimi prijatelji. Te dni pa se je vrnil v Belgrad.

Razstava nemškega stavbarstva v Belgradu je bila doslej zelo številno obiskana. Razstavljene modele in načrte si je doslej ogledalo več kot 12.000 odraslih in okrog 20.000 dijakov raznih šol. V zvezi z razstavo je tudi vrsta predavanj, kateri imajo odlični nemški gradbeniki o nemškem stavbarstvu in o posameznih velikih javnih delih v Nemčiji. Predvčeršnjim je predaval gradbenik Hans Stephan o ureditvi Berlina kot vzora, kako naj se ureja moderna velika mesta. Predavatelj je označil temeljni načrt po katerem se preureja Berlin, ki mora biti tak, da bo res odgovarjal prestolnici velikega nemškega rajha, saj ima danes že štiri in pol milijona prebivalcev. Glavna označba so ravne, prečne široke in dolge ulice, po katerih se pretaka glavni promet.

Uredba o naši zunanji trgovini je določila, da se bodo industriji morali združevati po svojih strokovnih skupinah, da bi bile te organizacije zvezni člen med oblastmi in gospodarstveniki. Te zajednice bodo organi, ki bodo podprli izvedbo vseh reform v našem gospodarstvu, kar bo v prid naši izvojni in uvojni trgovini. Prav tako pravijo, da se bodo podobne smernice uporabile tudi pri organizaciji jugoslovanskega poljedelstva. Ustanovila se bo torej tudi zajednica kmetijskih proizvajalcev.

V preteklem septembru so se cene na domačem trgu dvignile za novih 6,7% napram cenam od avgusta. V primeru z lanskim septembrom so letos cene za celih 79% višje. Te podatke je objavil oddelek za gospodarsko proučevanje v Narodni banki. Zanimivo pa je, da so se bolj podražili predmeti, katere mi izvažamo, kakor pa tisti, katere uvažamo. Najbolj so se cene dvignile pri živini in rastlinskih proizvodih.

20. tega meseca je zadnji dan, ko bo še mogoče zamenjati stare kovance po 1 dinar, ki so že prišli iz prometa. Do 20. oktobra bo ta denar mogoče še zamenjati pri Narodni banki, Poštni hranilnici, pri blaginjah davčnih uprav in drugih državnih ustanov. Poslej ne bodo nikjer več sprejemali in zamenjavali tega denarja. Konec tega meseca pa poteče rok za zamenjavo kovancev po 20 dinarjev. Tudi te kovance je mogoče do 31. tega meseca zamenjati pri blaginjah državnih ustanov, kakor v prvem primeru. Po poteku teh dveh rokov bodo kovanci po 1 dinar in kovanci po 20 dinarjev izgubili svojo veljavo.

Še sedem dni bo sedel za zamreženimi okni in še 500 dinarjev kazni bo plačal trgovec J. Scheich iz Golobove, ker nekemu odjemalcu ni hotel prodati 1 kilogram slaninice, čeprav jo je imel precej na zalogi. Podobno je nasel tudi gostilničar Dacevič iz Radovišta, ki je preveč »zaslužil« samo dva dinarja. Mož je bil prodal steklenico piva za dva dinarja dražje, kakor pa je bilo zapisano v njegovem ceniku. Sodnik mu je naložil zato dva dni zapora in 300 dinarjev denarne kazni. Tri tisoč dinarjev denarne kazni pa bo plačal zakupnik belgrajske kavarni »Novi Belgrade Stanojevič, ker je bil dva decij kisle vode zaračunal dva dinarja. Mož se je pred sodiščem zagovarjal, da ima veliko režijo, toda sodnik je po podrobni kalkulaciji ugotovil, da bi smel mož računati za liter kisle vode le 9 dinarjev. Zato mu je pritisnil tri jurje kazni. — V Kuršuliji pa so oblasti prijele dva gostilničarja brata Djukiča, ki sta kopicila doma žito in zdrob za živino. Brata sta dejala, da morata imeti velike zaloge zobi, ker se pri njih ustavljajo voznički in kmetje za živino. Sodnik pa je rekel, da je 16.000 kg take krme za navadno gostilno odločno preveč in je zato točno, da sta Djukiča skušala kopiciti krmo iz verižniških namenov in zato jima je naložil sledečo kazno: vsak bo sedel po 45 dni in bo plačal še po 10.000 din; 16.000 kilogramov krme pa bodo zaplenili in prodali v korist sklada za podpiranje rodožev. — Zaradi tone premoga, katere ni hotel prodati invalidu, je bil pred belgrajskim sodiščem obsojen Laza Nikolin. Mož bo sedel dva meseca in bo plačal še 20.000 dinarjev za sirote.

Na drobne kosce je razneslo motorni mlin v Martinu pri Petrogradu. V mlino Josepa Kelerja so popravljali motor. Ko so ga očistili, so ga hoteli spet pognati v tek. Pa ni šlo. Zato so dobili iz mesta novo steklenico s kisikom in spustili kisik v motor. Tedaj pa je nastala eksplozija, ki je dobesedno raztrgala vso zgradbo, da ni ostala niti ena stena nepodrita. Obenem je nesreča zahtevala dve smrtni žrtvi, gospodar in še en delavec pa sta bila precej težko ranjena. Eksplozija je bila tako huda, da je odtrgalo dele streh tudi na bližnjih hišah.

Po trinajstih letih zastoja bo spet začelo delovati gledališče v Splitu. Za lani je prosvetno ministrstvo dalo večjo vsoto na razpolago za obnovitev gledališča, letos pa je banska oblast v Zagrebu dala skoro tri milijone za popravila in za obnovo gledališke opreme, ki se je bila v trinajstih letih že pokvarila ali pa je zastarela. Obenem je bilo imenovano tudi novo vodstvo. Upravniki gledališča bo znani skladatelj Ivo Tijardović. Med letom bodo prišli v Split gostovat tudi režiserji iz drugih jugoslovanskih gledališč, med njimi tudi iz Ljubljane.

Nad neprestanimi tatvinami v vlakih se pritožuje zlasti potniki, ki potujejo z vlakom po hrvaškem ozemlju. O teh nevarnostih so hrvaški časopisi že mnogo napisali in prosili oblasti, naj bi prideli vlakom večje število varnostnih organov, da bi ljudje ne bili neprestano v strahu za svoje imetje in prtljago. Najrajši se spretni žeparji in tatovi drže v vagonu prvega in drugega razreda, kjer se vozijo bolj stežke ljudje. Nedavno je nekdo iz žepa industrije Alfreda Bauera blizu Vrbovca izmaknil denarnico z 91.000 dinarji. Ko je industrije opazil, da mu je zmanjkala denarnica, je takoj alarmiral sprevednike in orožnika v vlak, toda preiskava je bila zastoj. Uzmovč jo je bil gotovo že prej popihal iz vlaka.

Na Velebitu bodo zgradili veliko vremenoslovsko postajo in uredili botanični vrt, v katerem bodo zbrane vse rastline, ki rastejo na tem pogorju. Za oboje se je potegoval geofizični zavod v Zagrebu skupaj z vseučiliškim društvom, ki ga vodi bivši rektor univerze inž. Stipetić. Banska oblast je dala večjo podporo, ki bo omogočila, da se bodo dela kmalu začela.

Ze dolgo se občinstvo ni toliko zabavalo in nasmejalo kot pri včerajšnji premieri filma

BREZUPNI SLUČAJ

(Ein hoffnungsloser Fall)

V glavnih vlogah Jenny Jugo, Karl Ludwig Diehl in Hans Stelzer.

Smeh, zabava in razvedrilo!

KINO UNION, tel. 22-21

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Državni in samoupravni uslužbenci ter upokoenci za zboljšanje življenjskih pogojev

Ljubljana, 15. oktobra.

Deputacija, sestojeca iz zastopnikov organizacij državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev, je poselila danes bana dravske banovine g. dr. Marka Natlačen. V deputaciji so bili sledeči zastopniki: Andolšek Janez, Jan Slavko, Krasinc Janko, Klemenc Franc, Kumelj Metod, Kurec V., univ. prof. dr. Rebek Marij, Rosina, Volk Cilka, Zabukovec Leopold in Zihel Joško, ki so zastopali vse stanovske organizacije državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev v banovini. Vodil jo je predsednik JUU sekcija Ljubljana, g. Metod Kumelj. Deputacija je orisala in obrazložila nevdružni položaj vseh javnih namestencev in upokoencev, prikazala nujnost zboljšanja ter stavila tudi konkretna predloga za to. Po ustni obrazložitvi je izročila gospodu banu nastopno spomenico.

Državni in samoupravni uslužbenci in upokoenci vseh strok in položajev smo vsa zadnja leta najslabše situirani stan v državi. Če ne pretrgoma od leta 1935. dalje gre naše stremenje za tem, da se naši prejemki povišajo na tisto višino, ki bi nam zagotovila vsaj skromen ekstenčni minimum. Naše utemeljene in upravičene zahteve so bile na odločujočih mestih uvaževane le v nad vse nezadostni meri. V novembru leta 1937 smo prejeli aktivni državni uslužbeni, spomladi leta 1940. pa le del državnih upokoencev osebne prejemke povišane za toliko, za kolikor nam jih je okrnila kraljevska vlada z znano uredbo iz meseca septembra l. 1935. Dožim smo imeli državni uslužbeni in deloma upokoenci letos meseca julija in avgusta osebne prejemke kakor leta 1935., so bile cene življenjskih potrebščin v tem času za 90% večje od cen v letu 1935.

Povišanje osebnih prejemkov, ki ga je izvršila kraljevska vlada v mesecu septembru 1940. z uredbo po izrednih dokladah, je bilo zopet tako nezadostno, da ni izboljšalo gnetnega položaja. Državnim upokoencem uredba sploh ni prinesla prav nobenega zboljšanja, izločila je tudi vse aktivne uslužbence od IV-2 položajne skupine navzgor in vse uslužbence finančne kontrole. Za ostale aktivne uslužbence je znašalo povišanje od najmanj 50 dinarjev do največ 200 dinarjev mesečno. Izračunano v odstotkih znači to le 3% do 12% poviška dotedanjih prejemkov. Primerjava cen življenjskih potrebščin pa kaže, kot je navedeno že zgoraj, da

so se od januarja leta 1935. do septembra l. 1940. dvignile cene najnavadnejših življenjskih potrebščin za 90%. Ob teh prejemkih in ob času tako ogromno poraslih cen je naše življenje več ko bedno.

Četudi zasleduje uredba o izrednih dokladah namen pomagati nameščenski družini, je pomoč, ki jo nudi, skrajno nezadostna. Dodatek za ženo uredba popolnoma izpušča, za otroke pa priznava le 50 din mesečno. Spričo tega kljub priznanju izredne doklade za otroke skupni prejemki v večini primerov še vedno niso dosegli prejemkov pred septembrom l. 1935., ko so uživali uslužbenci in upokoenci tudi rodbinsko doklado za ženo.

Izvršeno povišanje prejemkov v obliki izrednih osebnih dokladov za otroke je še posebno neučinkovito, ker se cene še neprestano tudi dalje dvigajo. Vse uredbe proti dražinji in vsi ukrepi, ki so bili izdani v zvezi z njimi, niso mogli preprečiti naraščanja cen in so se zato v praksi izkazali kot neprimerni in neučinkoviti.

Današnje stanje ne sme predolgo trajati, zato zahtevamo takojšnje ukrepe za ureditev naše eksistence in eksistence naših družin. Predvsem je potrebno:

1) Da se uradno določijo maksimalne cene za vse življenjske potrebščine, tako industrijske kakor kmetijske in da se za oskrbo prebivalstva uvede racionalna aprovizacija. Le na ta način bo mogoče preprečevati nadaljnje dvigovanje cen, oderuštvo in kopičenje zalog.

2) Da se z ozirom na tako ustaljene cene regulirajo prejemki prav vseh državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev. Vsem nam je treba ustvariti tak ekstenčni minimum, da bomo lahko brez pomanjkanja in v redu izvrševali svoje delo. Ob tej priliki je treba izravnati vse razlike med prejemki posrednih strok aktivnih in upokoencev državnih uslužbencev (primer: žandarmerijski in policijski upokoenci).

3) Zaščititi je treba družine vseh državnih in samoupravnih namestencev in upokoencev. Za žene in otroke je treba priznati doklade v toliki višini, da se družinam ne bo treba več boriti s pomanjkanjem in bedo.

4) Država, banovina in avtonomne občine naj poskrbe za sredstva, iz katerih bi mogli prejemati njih uslužbenci in upokoenci brezobrestna posojila. S temi posojili, ki bi jih vračali v zmernih mesečnih obrokih, bi uslužbenci in upokoenci poravnali dolgove, ki so jih bili prisiljeni delati v zadnjih letih za najnujnejše življenjske potrebščine zaradi svojih nezadostnih prejemkov.

Pregled državnih dohodkov in izdatkov za prvih pet mesecev proračunskega leta 1940-41 kaže, da je že danes država sposobna izboljšati položaj svojim uslužbencem in upokoencem. Ta pregled izkazuje 792 milijonov proračunskih prihrankov, ki bi se vsi lahko uporabili v gornjo svrhu. V kolikor gospodarstvo samoupravnih teles trenutno ni v tako ugodnem položaju, so potrebne nove datjave, ki naj zadevajo le tiste gospodarske sloje, ki jih najlažje zmorejo.

Podpisane organizacije državnih in samoupravnih uslužbencev in upokoencev za dravsko banovino v Ljubljani se obračamo na vsa pristojna oblastva in prosimo za hitre ukrepe v smislu in po predlogih te naše spomenice.

Gospod ban je deputaciji pazljivo poslušal. Na njena izvajanja je dal daljši odgovor, v katerem je ugotovil polno upravičenost zahtev javnih namestencev in upokoencev za zvišanje prejemkov, za znižanje cen in za ureditev oskrbe prebivalstva z življenjskimi potrebščinami. Izjavil je, da bo prizadevanja in zahteve nameščenskih organizacij podpiral po vseh svojih močeh.

Mariborsko gledališče

Sreda, 16. oktobra: zaprto.

Četrtek, 17. oktobra ob 20: »Cyrano de Bergerac«, Red A.

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer, sklo stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Oblatnost od 1-10	Veter (smerni, jakost)	Pada-vine m/m	Vrsta
Ljubljana	766.4	13.2	12.0	96	10	NE ₁	5.0 dež
Maribor	766.6	12.0	10.0	90	10	0	2.0 dež
Zagreb	765.6	17.0	10.0	90	10	0	— —
Belgrad	766.9	16.0	11.0	70	10	NE ₆	1.0 dež
Sarajevo	766.7	14.0	8.0	90	10	0	0.2 dež
Vis	764.4	15.0	12.0	90	10	SE ₃	— —
Split	763.8	22.0	14.0	70	5	NE ₃	— —
Kumbar	762.2	22.0	15.0	60	4	N ₂	— —
Rab	763.9	19.0	13.0	80	8	NNE ₁	— —
Dubrovnik	762.2	22.0	15.0	90	8	SE ₁	— —

Vremenska napoved: Pretežno oblačno, deževno vreme.

Koledar

Danes, sreda, 16. oktobra: Gal. Hedviga.

Četrtek, 17. oktobra: Margareta.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41, mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Diplomirani so na tehniški fakulteti univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani za gradbene inženirje gospodje Boltežar Franc, Dolenc Karl, Piterle Leon in Župec Franjo, vsi iz Ljubljane. Čestitamo!

Prvi nastop naše altistke ge. Franje Bernot-Golobove po njenem študiju bo v naši koncertni dvorani v petek, dne 18. t. m., zvečer ob 20. — Umetnica se je odzvala vabilu Glasbene Matice ljubljanske in bo sodelovala na večeru, ki bo prirejen Josipu Pavčiču ob njegovih 70 letnici. Gospa Bernotova, ki je v minulih letih tako odlično nastopala v naši operi in na naših največjih koncertih, je študirala zadnja tri leta v Italiji in je imela minuli ponedeljek na gostovanju v belgrajski operi ogromen uspeh. Gospa Bernotova je sijajno pri glaslu, znana je kot odlična interpretka samospevov in zato se njenega nastopa še prav posebno veselimo. Opozorjamo, da sodelujejo na Pavčičevem večeru poleg gospe Bernot-Golobove še gospa Pavla Lovselova, Julij Beletto, Slovenski vokalni kvintet, docent Marjan Lipovšek in zbor Glasbene Matice pod vodstvom Sana Hubada. Občinstvo vabimo na Pavčičev večer, za katerega se dobe vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Daruj 27. oktobra vsaj 1 din za severno mejo!

Pomagajno rojakom ob mej!

Pisarna vsesvetske akcije prične poslovati v četrtek dne 17. t. m. v Mahrovi hiši na Krekovem trgu št. 10. v pritličju levo v uradnih urah od 8. do 12. in od 13. do 18. ure. Tam bodo na razpolago članom in članicam Vrhovnega socialnega sveta ter vseh v njem pri delu za vsesvetsko akcijo združenih organizacij nakaznice za prodajo mestnih venčev ter sveč, kakor tudi vse potrebne informacije v zvezi z vsesvetsko akcijo. Ob tej priliki opozarjamo ljubljansko občinstvo, da bo mestna občina tudi letos na praznik Vseh svetih in vernih duš izvedla takozvano vsesvetsko akcijo v prid mestnim revežem, o čemer je župan mesta Ljubljana izdal v nedeljskem časopisu apel na občane.

Katera oseba plemenitega in usmiljenega srca bi podarila moškemu, ki je brez zaslužka in neozdravljivo bolan, kakšen ponošen povrsnik in perilo? Naslov dobite v upravi.

Gledališče

Drama:

Začetek ob 20. uri.

Sreda, 16. oktobra: »Kovarstvo in ljubezen.« Red B. Četrtek, 17. oktobra: »Pohujšanje v dolini šentlarijski.« Red A.

Petek, 18. oktobra: »Skričalnice.« Red Premijer. Sobota, 19. oktobra: »Revizor.« Izven. Nedelja 20. oktobra: Skričalnice. Iven.

Opera:

Začetek ob 20. uri.

Sreda, 16. oktobra: »Fidelio.« Red Sreda. Četrtek, 17. oktobra: »Jenufa.« Red Četrtek. Goslovanje Elze Karlovčeve in Josipa Gostiča.

Športne vesti

Atletski triboj Ljubljane, Zagreba in Belgrada odpovedan

Obe Atletski zvezi, ki zaenkrat še vedno obstojata v Sloveniji, sporočata, da je atletski triboj Ljubljane, Zagreba in Belgrada odpovedan. Odpoved tega triboja bo predvsem zaradi slovenske atletike. Naši atleti so bili namreč letos v tako dobri formi, da je bilo nedvomno, da bi si tudi v tretlji in dokončno priborili pokal N. Vel. kralja Petra II. Zaradi zmed in nedelavnosti Srbske atletske zveze pa je bil ta triboj odpovedan.

Nova slovenska atletska zveza s predsednikom dr. Stankom Lapajncem in tajnikom Miljutinom Župančičem sporoča, da je ministrstvo za telesno vzgojo naroda pod štev. 64-86 z dne 3. oktobra potrdilo po njej vložena pravila in je tako ta zveza edino pravnoveljavna predstavica slovenskih atletskih klubov. Vsi atletski klubi naj se obračajo s svojimi dopisi na tajnika Miljutina Župančiča v Ljubljani, tehnični razdelek okrajnega načelstva, Vrazov trg.

Nemčija: Jugoslavija

Na seji Vrhovne nogometne zveze je bilo sklenjeno, da bo meddržavna nogometna tekma med Nemčijo in Jugoslavijo 3. novembra, in sicer v Zagrebu. Lansko leto je nemška nogometna reprezentanca premagala jugoslovansko reprezentanco, ki je bila sestavljena v glavnem samo iz hrvaških igralcev, z rezultatom 5:1.

Tekma bo na igrišču Concordie in bodo cene vstopnih višje. V predtekni bosta nastopili juniorski reprezentanci Hrvaške in Slovenije.

Madžarska: Hrvatska 8:8

V ponedeljek zvečer je bil v Zagrebu v dvorani Delavske zbornice boksarski dvoboj najboljših hrvaških in najboljših madžarskih boksarjev. Borba se je končala neodločeno 8:8, kar predstavlja velik uspeh za hrvaške boksarje, kajti boksarska reprezentanca Madžarske je znana kot ena prav dobrih reprezentanc. V težki kategoriji je kot gost hrvaške reprezentance nastopil tudi član jeseniškega Bratsva Evstahij Baloh. Baloh je nastopil proti mnogo težjemu madžarskemu boksarju Homolyju. — Baloh se je držal odlično, Madžar pa je bil zaradi nepravilnih udarcev po ponovnih opominih diskvalificiran.

Nova trenja med hrvaškimi atleti

Vest, da je Hrvaška atletska zveza doživljenojsko diskvalificirala sedem najboljših hrvaških atletov, ki so kljub prepovedi odšli na XI. balkanske igre v Carigrad, je v hrvaški športni javnosti naletela na različne komentarje. Nekateri odobravajo sklep Hrvaške atletske zveze, drugi pa smatrajo, da je bil sklep nepravilen in zato skušajo organizirati štrajk ostalih atletov. Ob tej diskvalifikaciji najboljših hrvaških atletov omenimo še naslednje:

Peter Gojić je bil tisti športnik, ki je pri nas vzgojil celo vrsto metalcev kladiva. Eden njegovih učencev je tudi inž. Milan Stepišnik, kateremu je dal Gojić prvi osnovni trening v metu kladiva.

Z dr. Ivom Buratovičem je povezana skoraj polovica jugoslovanske atletske zgodovine. Buratovič je imel preko polovice jugoslovanskih rekordov in je bil eden najmočnejših stebrov naše atletske reprezentance, kadar je nastopala v inozemstvu. Prav tako je bil Aleksa Kovačević dolga leta tisti atlet, na katerega je bila ponosna vsa Jugoslavija in ki je neštokrat zastopal državo v inozemstvu.

Naznanjamo žalostno vest, da je po dolgi, mučni bolezni, previdena s svetimi zakramenti, umrla naša nepozabna soproga, mati, stara mati, svakinja, teta, gospa

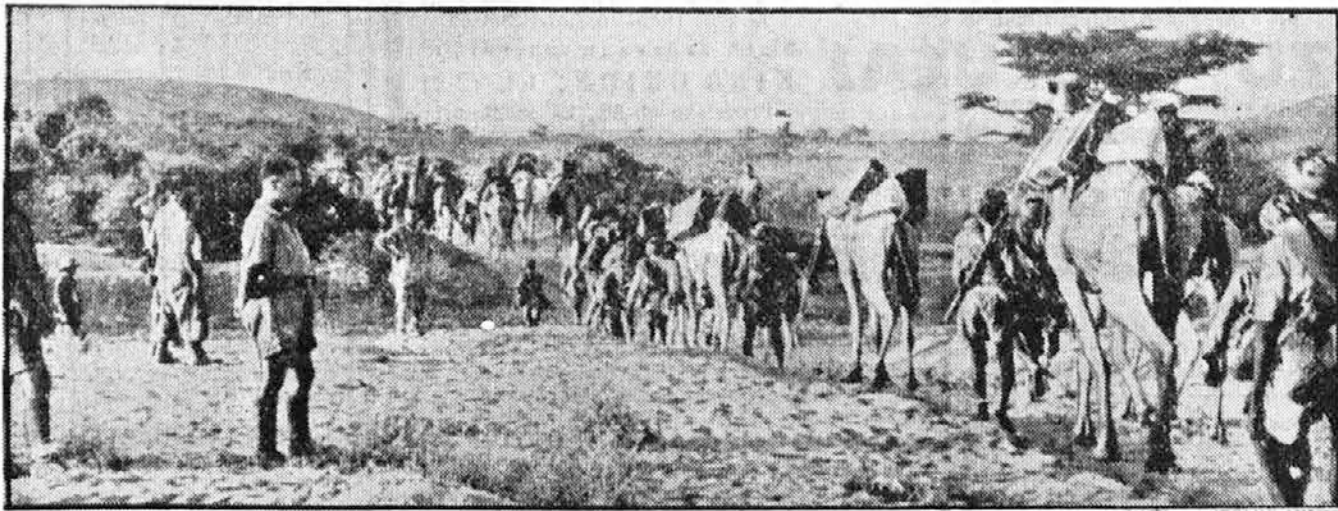
Marija Grah

Pogreb predrage pokojnice bo v četrtek, 17. oktobra ob 16. uri iz hiše žalosti, Kersnikova 46 na okoliško pokopališče.

Celje, dne 16. oktobra 1940.

Žalujoči ostali:

Grah Drago, višji davčni inšpektor, soprog;
Ristić Marija, soproga kapetana I. klase, hčerka;
Ristić Mladen, kapetan I. klase, zet;
Ristić Drago, vnuk.

V italijansko vojsko v Afriki spadajo tudi oddelki pušavske konjenice — kamele.

Kaj pripovedujejo po nemških poročilih

nevtralne osebnosti o položaju v Angliji

»Ni še mogoče reči, kdaj bo odporna sila Anglije opešala«

Da javnost ne bi dvomila v zanesljivost nemških poročil, so z nemške uradne strani začeli objavljati tudi izjave, ki so jih dopisnikom agencije DNB dale nevtralne osebnosti, ki so pravkar prišle iz Londona. Tako zdaj dopisnik nemške uradne agencije piše, da je imel priliko razgovorjati se z neko zelo vplivno nevtralno osebnostjo, ki da je te dni prispela iz Londona v Madrid. Pravi, da mu je navedla zelo zanimive nove podatke o sedanjem položaju v Angliji, zlasti v angleški prestolnici Londonu. Med drugim mu je povedala tudi naslednje:

Skoda, ki so jo sovražni letalci povzročili pri svojih neprestanih poletih nad Anglijo, je dosti večja, kakor pa bi utegnil kdo sklepati iz poročil, ki jih pošiljajo iz Londona in od drugod iz Anglije dopisniki tujih listov, poročil, ki gredo skozi angleško cenzuro. Ta škoda tudi mnogo bolj vpliva na splošno razpoloženje med prebivalstvom, kakor pa poročajo tuji časnikarji iz Anglije.

Vplivna osebnost, ki je prispela iz Londona v Madrid, dalje pravi, da so široki delavski krogi nezadovoljni s tistimi ministri, ki podpirajo Churchilla. Nezadovoljstvo pa da stalno raste tudi v konservativnih krogih, ki se zavedajo velikih izgub, prav posebno pa še zaradi tega, ker prihaja pomoč iz Amerike le postopno. Tudi zadnji dogodki v Romuniji, kjer je odstranjen angleški vpliv iz romunskega gospodarstva življenja — pravi isti nevtralec — so angleške vodilne kroge zelo prizadeli. Z veliko zažrebjenostjo da gledajo na pomembne angleške postojanke na Sredozemskem morju in na težaven položaj Velike Britanije na Dalnjem Vzhodu, kjer Japonska na temelju trojne zveze, sklenjene pred kratkim v Berlinu, izvaja nov red na škodo Anglije.

Značilna je tudi izjava, ki jo je omenjena nevtralna osebnost dala dopisniku DNB-ja, da se še ne da reči, kdaj bo odporna sila Anglije opešala pred napadi nemškega letalstva, pripominja pa, da razpoloženje med angleškim ljudstvom zelo hitro pada ter da z ozirom na to niso izključene nepričakovane odločitve. Zazdaj je angleška vlada odločena vzdr-

žati v boju vsaj do predsedniških volitev v Združenih ameriških državah. Zato Angleži — pravi nevtralec po poročilu nemške DNB — stalno poročajo o velikih uspehih angleškega letalstva in celo o skorajšnji angleški ofenzivi, čeprav prevladuje splošno mnenje, da je takšna ofenziva praktično neizvedljiva.

Nova opazovalnica na kavkaškem vrhuncu

Grade jo v višini 4019 m in bo končana v treh mesecih

Na enem gorskih vrhuncav kavkaških gora, na Kavkazu, bodo v kratkem končana naporna dela pri graditvi geofizičnega observatorija. Da to delo ni zahtevalo malo žrtv in naporov, dokazuje že sama višina, na kateri so observatorij zgradili. Stal bo nič manj kot 4019 m visoko. Graditev in urejanje tega znanstvenega zavoda je moralo biti res izredno naporno in težavno. Vse gradivo, razen seveda kamena, ki ga v tolikšni višini ne more manjkati, so morali znesti iz doline. Delo je potekalo precej hitro, saj so bili delavci zaposleni tu noč in dan in so

Za zboljšanje prometa v Italiji

Motil bi se, kdor bi mislil, da so v Italiji zaradi sedanjih vojne vsa javna dela obstala. Morda jih vojna v neki meri tudi res nekoliko ovira, kar tudi ne bi bilo nič čudnega, vendar pa italijanska poročila govore tudi zdaj o izvajanju velikih javnih del, zlasti o graditvi novih železniških prog in novih avtomobilskih cest, kakršne menda znajo graditi samo v Italiji. V nekem poročilu pravi italijanski prometni minister Venturini, da je bilo v šestih mesecih od 21. aprila do 28. oktobra t. l. na tem polju opravljeno ogromno delo, za kar je bilo potrebnih 458 milijonov lir, delavci pa so delali 14.6 milijonov ur.

še, saj observatorij še ni dokončan. V 24 urah se delavci trikrat menjajo in torej vsak dela po osem ur na dan.

Računajo, da bo ta znanstvena ustanova dograjena vsaj že v treh mesecih, redno znanstveno delo pa da se bo začelo v njej prihodnje leto. Observatorij bo imel — kakor poročajo iz Moskve — deset laboratorijev oziroma delovnih sob, razen tega pa tudi sobe, kjer bodo našli zavetišča tudi planinci, ki bodo lazili po teh kavkaških višinah.

Maščevalno dejanje poljskega ujetnika

Umoril je svojo ženo, dva otroke in nato ustrelil še sebe

Preteklo soboto so odkrili v Weidendorfu pri Teslovu težek zločin, čigar žrtev je bila priseljena rodbina štirih članov. Umor je izvršil neki Poljak, vojni ujetnik, ki je delal na izseljenem posestvu. Po umoru se je zločinec ustrelil z lovsko puško. O tem dogodku so se zvedele naslednje podrobnosti: Zločin so odkrili ljudje, ki so delali v bližini tega posestva. Ko so stopili na dvorišče, so našli ubito ujetnikovo ženo. Obvestili so orožnike. Preiskovalna komisija je odkrila zatem na posestvu tudi truplo ujetnika samega, dalje truplo njegovega 18 letnega

sina in končno truplo njegove 10 letne hčerke. Truplo morilca so našli v gozdu, njegovega sina v živinski kuhinji. Hčerka je bila ubita v svoji sobi. Sum da ta večkratni umor je padel takoj na vojnegega ujetnika, ki je bil zaposlen na posestvu. Preiskovalna komisija, ki je med tem že prispela iz Berlina, je našla zvečer ubijalčovo truplo v gozdu, kjer se je ujetnik ustrelil z lovsko puško. Svojce je verjetno pobil s sekuro ali s kakim drugim topim predmetom v zgodnjih jutranjih urah preteklo soboto. Domnevajo, da je to dejanje izvršil iz maščevalnosti.

Koliko lesa ima Rusija

Na ozemlju SSSR brez priključnih pokrajin (zahodne Bele Rusije, Ukrajine, baltičskih držav, severne Bukovine in Besarabije) je vsega skupaj 956 milijonov hektarjev gozda. Na vsakega prebivalca SSSR pride povprečno po 3,7 ha gozda. Vsako leto narastejo zaloge gradbenega lesa v Rusiji za 534 milijonov kubičnih metrov. Po sedanjem gospodarskem načrtu naj eksploatacija v letu 1942 doseže 45 milijonov kubičnih metrov zrezonega lesa, pri čemer niso všteti hlodi in ostali les, namenjen za drugo industrijsko porabo.

Zlato teče dalje v Ameriko

Washington, 15. oktobra. AA. Stefani. Zvezna rezervna banka sporoča, da je v Združenih ameriških državah za 21.244 milijonov dolarjev zlata od drugod, kar pomeni, da je dotok zlata v primerjavi z mesecem avgustom dosegel številko 331 milijonov dolarjev.

Ruska ladja »Krasnija« je končala svoje potovanje po vzhodnem delu Ledenege morja in je priplula v Vladivostok. Njeno potovanje je trajalo 80 dni. Omenjena ladja je prevozila 8614 milj. dolgo pot.

Drobne od vsepovsod

Pri zadnjih plavalnih tekmah v Monakovem je Liesl Webers postavila nov nemški rekord v hrbtnem plavanju na 100 m. Preplavala je to progo v času 1:15,9 minut.

Po poročilih agencije Reuter iz Londona računajo tam, da se bodo čez nekaj dni cene jekla podražile bržkone za 10 odstotkov. Podražitev utemeljujejo s podražitvijo proizvodnje. Tako poroča nemška uradna agencija iz Newyorka.

Po nemških poročilih je argentinski izvoz v septembru spet zelo padel. Po statistiki je izvoz letos znašal 4.700 ton v vrednosti 61.000.000 pesozov, v lanskem septembru pa milijon ton v vrednosti 115 milijonov pesozov. V preteklih 9 mesecih znaša izvoz zlata nad 25 milijonov pesozov, medtem ko je lani v istem času znašal izvoz zlata 31 milijonov pesozov.

Zaradi povečane proizvodnje sladkorne pese bodo v Italiji od novembra naprej delili ljudem po 600 gramov sladkorja mesečno, mesto sedanjih 500 gramov.

Ukrepi za zadostno prehrano v Grčiji

Grško kmetijsko ministrstvo je dalo podrejenim organom potrebna navodila, za izboljšanje kulture krompirja, kako bi se dalo pridelati več krompirja in tudi boljše, češ da je ta ukrep nujno potreben za neovirano prehrano prebivalstva. Po drugi strani se je pa izvedelo, da so tovarne in trgovci, ki prodajajo glicerini ali ga pa imajo na zalogi, dobili poziv, da v osemih dneh prijavijo državnemu podtajniku za oskrbo države vse količine blaga, s katerim razpolagajo. Prodaja in uporaba glicerina je ukinjena. Podtajništvo za oskrbo prebivalstva tudi razglasa, da so kavne zaloge zelo majhne in da je šele v januarju pričakovati uvoza novih količin kave. Zato se narod poziva, da varčuje s kavo, pri tem pa poudarjajo, da je konzum kave omejen tudi v več drugih državah iz vzrokov, ki so neodvisni od državne uprave.

Knežinja Piemontska na obisku na italijanski bolniščarski ladji.

Program radio Ljubljana

Sreda, 16. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Vaški umetniki (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Veselite se življenja (plošče) — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: a) Zakaj sem se posvetil elektrotehniki (univ. prof. g. Marij Osana) b) Delaj z nami (g. M. Zor) — 18.40 Utrava stare Ljubljanice II del (msgr. Vik. Steska) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Pevski zbor »Slavec« — 20.45 Na vesele bratce (plošče) — 21.15 Trio kitar (gg. St. Prek, M. Slovnik, Jos. Privšek) — 22 Napovedi, poročila — 22 Pre- lahke glasbe iz kavarni Nebotičnik.

Četrtek, 17. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Napevi iz čeških oper (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Operni trio — 14 Poročila — 18 Glasba treh mojstrov (Radijski orkester); Donizeti: Uvertura k operi Don Pasquale, arr. Urbach; Iz Auberovih skladb, fantazija, Smetanova zapuščina, fantazija — 18.40 Naši slovenski misijonarji (Ladislav Lenček) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nacionalna ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Pevski koncert gđe. Anite Mezetove, članice belgrajske opere, pri klavirju g. prof. A. Trost — 20.45 Reproduciran koncert simfončne glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Radostni zvoki (Radijski orkester).

Drugi programi

Sreda, 16. oktobra: Belgrad: 20 Opera. — Zagreb: 20.30 Krizaj poje. — Bratislava: 21 Komorni konc. — Praga: 20.35 Dvorakova simfonija. — Solija: 19.50 Opera. — Beromünster: 20.05 Violina. — Stockholm-Hörby: 20 Wirenova simfonija. — Rim-Florenca-Turin: 20 Pl. gl. — Sottens: 20.35 Chabrierove skladbe.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.96 m): 2.50 in 3.50 Poročila v slovenščini.

James Hilton:

Zbogom mr. Chips

»Potem vsaj dovolite, da vam postrežem jaz.«
Vsi so se zbrali okoli nje, ji slekli plašč, vzeli rokavice, ji začeli donášati skodelice in gledali, kako je nalivala čaj. Potem so vsi posedli okoli mize, ji ponujali pecivo ter kar tekmovali, kdo ji bo bolj stregel.

Novica o Chippingovi ženitvi se je brž raznesla po vsej šoli. Fantje so se zbrali na hodniku pred zbornico, nekdo pa je celo pristiskal oko na ključavnico. Drugi so ga spraševali:

»Ali kaj vidiš? Je stara?«
»Molčite cepe, slišala nas bo!«
Tisti, ki je gledal skozi ključavnico, se je pritoževal:
»Nikar ne rinite! Nčesar ne morem videti.«
Toda niso se dali odgnati in so silili naprej:
»Kdo te pa rine! Ali jo vidiš? Kakšna pa je?«
»Ni videti dosti starejša, kakor nekateri izmed nas. Presneta reč! In pravi mu Chips!«

Oglednik je sproti poročal vse, kar je zapazil skozi ključavnico: »Nagnala ga je, da si je kupil novo obleko in da se je ostrigel!«
Fantje so ga začeli pomilovati:
»Uhugi stari Chipping! To ga bo pa ugonobilo!«
Oglednik je zdaj planil od ključavnice in odrinil še druge:
»Zdaj pa tiho! Nazaj! Prihajata!«

Fantje so se razbežali, na obrazih se jim je pokazala na videz popolna ravnodušnost. Postavili so se kar tako ob zidu in se delali malobrižne.

Profesorji so pospremili Chippinga in ženo do vrat, se na dolgo poslavljali od nje in jo prosili, naj spet pride.

Ko je Chipping stopil na hodnik, mu je bilo takoj jasno, kaj pomeni nenavadni mir med študenti. Vedel je, da so oprezovali pred vrati, zato jih je strogo pogledal. Fantje so bulili v mlado ženo, potem pa so začeli počasi snemati cilindre in pozdravljati:

»Dober večer, gospod profesor!«

Ko je Chipping videl njihove poglede, je pograbil Kati za roko in jo hotel odvesti. Kati pa se je ustavila in se fantom nasmehnila:

»Dober večer, gospodje!«

»Gospod Chipping vas namerava od zdaj vsako nedeljo povabiti na čaj,« je rekla Kati fantom.

Potem se je ljubeznivo obrnila k možu in ga vprašala:

»Tvoji učenci, dragi?«

»Hm... da... Martin, Winthrot, Brown in vi drugi, to je gospa Chippingova.«

Kati se jim je nasmehnila in dejala:

»Upam, da se bomo kmalu spet videli. Gospod Chipping namerava svoje študente od zdaj vsako nedeljo povabiti na čaj.«

Chips, ki je to pot prvič slišal za tak svoj namen, je začuden vprašal:

»Kaj bom?«

Toda žena se ni ozirala na njegovo zažudenje in je nadaljevala:

»Začeli bomo kar prihodnjo nedeljo. Rekel si ob štirih, kaj ne?«

Chippingu ni kazalo drugega, kakor da pridno ponovi:

»Da, ob štirih...«

Fantje so zdaj navdušeno zavriščali:

»Krasno! Hvala! Hvala!«

Kati se jim je prijazno nasmehnila še enkrat, prišla Chipsa pod roko in ga odpeljala domov. Za njima so fantje živo šepetali. Starejši študent je dejal:

»Ni slaba!«

»Kar dobra je,« je sodil drugi.

»Kar dobra, bedak. Čudovita je!« je menil tretji.

Prva nedeljska čajanka pri Chipsovih je krasno uspela. Chips je sedel v svojem naslanjaču ob peči ter s ponosom in užitek gledal, kako se Kati zabava s fanti. Zdaj je vzela na piko okroglega, močnega fanta, čigar obraz je bil prijazen kakor luna:

»Vzemi še to potico, Martin. Skoraj še ni nisl jedel.«

Fantu se je videlo, kako bi bil rad zagrabil, a se je le opravičeval:

»Ne smem, dokler treniram...«

Chips je razlagal ženi: